

УДК 357

Наталія Стецюк, Мар'яна Шекета

ІСТОРІЯ ТА ВИТОКИ СЕПАРАТИЗМУ В КАТАЛОНІЇ

У статті розглянуто причини виникнення та розвитку сепаратистських настроїв у Каталонії. На основі наукового аналізу історичного та правознавчого матеріалу об'єктивно розглянуто генезис та еволюцію каталонського сепаратизму, висвітлено основні недоліки та суперечності на шляху до вирішення етнічного конфлікту в даному регіоні.

Оскільки в сучасному світі майже відсутні моноетнічні держави, то досить справедливим є твердження, що поліетнічний склад населення будь-якої країни є потенційною загрозою для її національної безпеки, що вимагає здійснення продуманої і далекоглядної державної етнонаціональної політики.

Іспанія є яскравим прикладом взаємодії і протистояння двох тенденцій державного і етнічного націоналізму. Сила етнічного націоналізму та сепаратизму легко з'ясовна не лише завдяки культурно-історичним чинникам, але також і високим рівнем економічного розвитку іспанських регіонів. Економічно сприятливий район Каталонія все більше розпалює питання про незалежність від Королівства Іспанія. Референдум про незалежність Каталонії та подальші події в даному регіоні свідчать про те, що питання націоналізму та сепаратизму постає досить гостро не лише на теренах Королівства Іспанія, а й несе потужну загрозу всій європейській безпеці.

Ключові слова: етнополітичний конфлікт, сепаратизм, націоналізм, дезінтеграція, самовизначення, автономія.

В сучасному світі процесам глобалізації, інтенсивній взаємодії народів та культур протистоїть бурхливий розвиток націоналізму, який перетворився в одну із найбільш впливових ідеологій. В багатьох країнах активізуються рухи національних меншин, які протестують проти «дискримінації» і прагнуть політичного, а також культурного самоствердження. Вони виникають як реакція на процеси глобалізації та інтеграції, на страх втратити свою мову і традиції, розчинитися в безликій «світовій» спільноті. Існування каталонського конфлікту на території Іспанії лише підтверджує той факт, що питання націоналізму є відкритим і потребує детального аналізу для подальшого врегулювання. Поряд із питаннями націоналізму в даному регіоні постає й питання радикалізму і тероризму.

На основі аналізу джерел, теоретичних та історичних досліджень вітчизняних та зарубіжних учених нами зроблена спроба розробити розгорнуту концепцію причин та історичної основи каталонського конфлікту.

Мета дослідження – з'ясувати особливості протікання та генезис етнополітичного конфлікту в Каталонії.

Джерельну базу даної роботи складають, з одного боку, публікації таких вітчизняних вчених, як Кардаш П.М., Картунова О.Л., Ткач В.С., Архипенко В.А., тощо, в яких розглядається концепція каталонського націоналізму та сепаратизму, а з іншого боку – публікації зарубіжних науковців Сандро Мака-Маєр, Педро Суареза та інших. Також взято висвітлення даних подій в іспанських та європейських ЗМІ, періодичних аналітичних виданнях Ради Європи та громадських організацій.

Етнополітичний конфлікт між народом Каталонії і урядом Іспанії, що ґрунтується на боротьбі за рівноправність каталонців та іспанців з яскраво вираженими сепаратистськими настроями в сучасній Іспанії займає досить важливе місце у

внутрішньополітичному житті країни [15]. Варто зазначити, що каталонський націоналізм має чітко виражені риси географічного детермінізму та етнічного менталітету, який сформувався не за одне десятиліття, а має досить глибоку історію становлення.

Каталонія (лат. Catalonia; катал. Catalunya; ісп. Cataluña) – історична область і автономне співтовариство на північному сході Іспанії, між середземноморським узбережжям і Піренеями. Включає в себе провінції Барселона, Жірона, Льейда, Террагона. Так само каталонці вважають частиною своєї історичної території Каталонії прилеглі землі Франції (департамент Французькі Піреней), так звану Північну Каталонію. Населення Каталонії нараховує 7,2 млн. чоловік. Близько 65% з них – етнічні каталонці [3]. Очевидно, що етнічні території Каталонії є набагато ширшими за сучасні межі області в Королівства Іспанія.

Каталонською мовою загалом розмовляє до 13 млн. людей. Ця мова, як і ментальність і культура, є спорідненими із окситанською мовою у Франції, що поширена як регіональна в провінціях Окситанія, Лангедок, Овернь, Прованс, частково Лімузен й Аквітанія. Тобто охоплюють весь простір Південної Франції — від Альп до Піренейів вздовж Середземномор'я (це майже $\frac{1}{2}$ території всієї країни) з історично значущими містами Марсель, Ніца, Тулуза, Монпельє. Загалом окситанську мову, яка, закономірно, має багато діалектів, розуміють, але не використовують до 15 млн. людей, з них 2 млн. мовою розмовляють активно, переважно у Провансі. У Середньовіччі окситанську й каталонську мови вважали єдиною [21]. Кількість людей, які розмовляють каталонською не тільки в даному регіоні, а й в прилеглих до Каталонії провінцій є досить великою і варто говорити про її значущість для мешканців регіону як відмінної особливої риси їхнього етносу, що збереглася до наших днів.

Сучасні каталонці – це лише уламок колись великого етнічного і цивілізаційного масиву, який розколовся під тиском двох могутніх держав Середніх віків – Франції й Іспанії. У його основу лягла давня цивілізація, яку ми умовно можемо назвати Піренейською, бо вона концентрувалася довкола цих гір [5, с.45].

988 рік вважається датою заснування Каталонії, тому як в цей рік граф Барселони відмовився давати присягу на вірність монарху Гуго Капету, під чийм заступництвом знаходилися ці землі. Протягом кількох наступних століть Каталонія стає одним з найголовніших регіонів у Європі. У 16 столітті Кастильське і Арагонське королівства формально об'єднуються в Королівство Іспанія. Це відчутно зменшує економічну і політичну важливість Каталонії [4].

Війна за іспанську спадщину (1705–1714 рр.) призвела до скасування каталонської автономії. Після падіння влади Барселони була скасована каталонська конституція, закриті каталонські університети і заборонено використання каталонської мови в діловодстві на протязі двох з половиною століть. Каталонською мовою було заборонено викладати навіть у початкових і середніх школах [1, с. 387].

На початку ХХ століття, в результаті невдалих реформ уряду консерваторів, спостерігається зростання радикальних націоналістичних настроїв і тероризму в найбільших містах Каталонії [2, с. 174].

У 1923 р. при мовчазній підтримці короля в країні стався переворот, і вся влада опинилася в руках генерала Прімо де Рівери. В ідеологічному плані диктаторський режим проводив курс на заохочення «державного націоналізму», ідейна платформа якого повинна була згуртувати громадян країни на основі загальнонаціональних цінностей. Ця політика була спрямована проти регіональних націоналістів, перш за все в Каталонії [5, с. 12].

Прийняття Конституції 1978 р. стало революційним кроком для країни, яка майже 40 років перебувала під гнітом франкістського режиму. Конституція не тільки визнає існування в країні різних національностей і їх право на автономію, але і присвячує темі автономії цілий розділ 8 «Про територіальний устрій держави» (16 статей) [5].

Першою відновила свої колишні автономні права Каталонія. Після загальних демократичних виборів 1977 р. король видає спеціальний декрет про відновлення діяльності Женералітату. А 25 жовтня 1979 р. каталонці голосують за новий автономний статут, в якому Каталонія визначена як національність, а каталонська мова – як офіційна національна мова автономії [12].

На перших автономних виборах 20 березня 1980 р. перемогу здобула націоналістична партія «Єдність і союз» («Convergencia i Unió»), що протрималася при владі 23 роки. З того часу автономні права Каталонії значно розширилися (в середині 1990-х рр. проводилася реформа автономних статутів) [6].

Каталонія – найбільш промислово розвинена частина країни. Вона володіє широкими повноваженнями, включаючи питання місцевого самоврядування, підприємництва, транспорту, зв'язку, громадської безпеки (в Каталонії, як і в Країні Басків, своя поліція, яка не підкоряється Мадриду), а також питання освіти, культури, мовної політики, охорони навколишнього середовища та частково правосуддя (тут діє свій громадянський кодекс, хоча в більшості питань система правосуддя Каталонії підпорядковується центральній владі) [9].

З приходом до влади в Іспанії соціалістів в березні 2004 р. дискусія про розширення повноважень автономій, яка ведеться в іспанському суспільстві з середини 1990-х, відновилася. У жовтні відбулася зустріч лідерів всіх автономій з колишнім головою уряду Хосе Луїсом Родрігесом Сапатеро, на якій обговорювалася можливість і готовність правлячої партії провести реформу системи автономій [5, с.22].

Найактивніше включилася в цей процес Каталонія. Ще в грудні 2003 р. коли президентом Каталонії став Паскуаль Марагалл, уряд пообіцяв каталонцям провести реформу автономного статуту. У лютому 2004 р. парламент сформував комісію, яка взялася за складання нового тексту закону про автономний статус Каталонії. Через рік, 30 вересня 2005-го, автономний парламент більшістю голосів схвалив проект тексту нового статуту [10].

2 листопада документ був переданий в Мадрид, де його очікував довгий шлях проходження через конституційну комісію Конгресу, обговорення і схвалення в Генеральних кортесах [15].

У країні розгорнулися запеклі дебати в офіційних інститутах влади і в суспільстві як по самому факту зміни статуту Каталонії, так і за змістом документа [14].

У первинному варіанті тексту було досить багато невідповідностей діючої в країні конституції і законам, які необхідно було усунути [11].

Після розгляду тексту проекту автономного статуту конституційною комісією Конгресу депутатів в документ були внесені значні поправки (термін внесення поправок закінчився 27 грудня 2005 р.). А потім оновлений текст статуту надійшов на розгляд в Генеральні кортеси. 1 квітня 2006 р. він був схвалений Конгресом депутатів, 11 травня – Сенатом. 18 червня 2006 р. текст нової автономного статуту було винесено на референдум, в ході якого каталонці більшістю голосів (74% брали участь у референдумі) висловилися за схвалення документа [13].

Каталонія очолила блок регіонів, які вимагали збільшити їхню частку в розподілі податків. 20 вересня 2012 р. президент Женералітету А. Мас оголосив ультиматум прем'єр-міністру Іспанії від Народної партії Маріано Рахою, вимагаючи

права самому визначати, скільки відраховувати податків до федерального бюджету і скільки отримувати з нього коштів [19].

Мас стверджував, що підприємницькі кола платять скарбниці на 12-16 млрд євро більше, ніж отримують. Регіональна влада намагається приховати свою нездатність реалізувати популістські обіцянки. Борги Каталонії досягли 48 млрд євро. Погрожуючи відділенням, каталонський лідер бажав отримати 5 млрд євро на поточні витрати. Після відмови центру від поступок мова пішла вже про залишення 100% податкових надходжень в каталонському бюджеті [3].

На внутрішньому ринку Іспанії реалізується 80-90% товарів Каталонії. Отримання незалежності призведе до втрати прибутку і від міжнародного туризму. Тому великий бізнес не схвалює радикальний сепаратизм, який став оплотом партій і профспілок внаслідок глобальної економічної кризи. У разі сецесії, за розрахунками «Credit Suisse», рівень ВВП на душу населення в новій державі впаде на 20% і життя в Каталонії стане гірше, ніж в решті Іспанії. Потенційній державі загрожує не тільки економічна, а й політична ізоляція [4].

Колишній голова Єврокомісії Ж.М. Баррозу попередив, що після відділення Каталонія не зможе автоматично стати членом ЄС. Їй треба буде пройти багатоступеневу процедуру інтеграції. Крім того, для приєднання до Євросоюзу треба заручитися підтримкою всіх його членів, в тому числі Іспанії, що має право вето [5, с.23].

Євросоюз виступив на користь Іспанії, попередивши тим не менше про неприпустимість застосування армії і правоохоронних органів проти прихильників референдуму. З правової точки зору наявна певна колізія. Жителі Каталонії є на даний момент (в більшості) громадянами Іспанії – члена ЄС і користуються всіма правами європейських громадян. Чи може Каталонія в разі відокремлення успадковувати статус члена Євросоюзу? Це питання концептуально не вирішене [18].

Стосунки між Іспанією та ЄС визначаються характером двохсторонніх відносин з країнами-учасниками Союзу. Іспанія будучи «єврооптимістом» негативно ставиться як до німецької концепції «твердого ядра» (неприєднання нових членів, а згуртування навколо чинних європейських лідерів, тобто самої Німеччина та Франції), так і до британської ідеї вільного приєднання будь-якої країни лише до тих угод, які вона визнає для себе прийнятними. Іспанці надають перевагу досить гнучким та відкритим формам інтеграції в рамках ЄС, які, із їхньої точки зору, де-факто вже існують (Шенгенська угода, євроармія, європейська валютна система). В той же час Мадрид займає жорсткі позиції щодо прийому нових членів, вимагаючи виконання ними абсолютно всіх необхідних умов членства Європейського Союзу, не без підстав переймаючись перерозподілом коштів ЄС в збиток собі при розширенні Спільноти [2].

Каталонські націоналісти планують вийти зі складу Королівства, від'єднатися від метрополії і вже планують своє життя у власній незалежній країні. Ще у січні 2013 р. парламент Каталонії проголосив декларацію про суверенітет, проте, у травні цього ж року Конституційний суд Іспанії призупинив рішення каталонської влади. «Зв'язки, які нас об'єднують, не можна розірвати без величезних фінансових втрат», – зазначив прем'єр-міністр Маріано Рахой у своєму письмовому зверненні до мешканців Каталонії. Рішення про проведення місцевого референдуму приймає виключно центральний уряд Іспанії [8].

9 листопада 2014 р. Каталонія провела референдум щодо самовизначення статусу свого регіону. Результати виявилися приголомшливими. Після підрахунків 96,8% бюлетенів виявилось, що 80,76% учасників опитування хочуть, щоб Каталонія стала самостійною державою. Президент Генералітету Каталонії Артур Мас радісно

назвав підсумки опитування торжеством демократії. Однак, давайте не забувати, що участь в недавньому опитуванні взяли близько 2,5 млн мешканців Каталонії. А тепер порівнюємо – на вибори парламенту Каталонії 2012 прийшло близько 3,7 млн виборців. Робимо висновки, що 1,2 млн громадян просто проігнорували це опитування [10].

Більшість аналітиків вважають, що Каталонія чимало втратить від «самостійності». Вона автоматично вийде зі складу Європейського союзу, тим самим на її територію не поширюватиметься юрисдикція всіх європейських законодавчих і контролюючих установ. Через це кількість капіталовкладень різко знизиться і процвітаючий регіон буквально за одну мить перетвориться в абсолютного банкрута [20].

У червні 2017 р. оголошено повторне проведення референдуму про незалежність Каталонії від Королівства Іспанія, а 6 вересня 2017 р. його проведення було схвалено на засіданні парламенту Каталонії. Відповідь іспанського уряду на проведення незаконного референдуму не змусило на себе чекати і рівно через 24 години Конституційний суд Іспанії призупинив його проведення, але уряд Каталонії визнав рішення суду недійсним [22].

Не дивлячись на всі застереження не тільки від іспанського уряду, а й від урядів низки країн-членів Ради Європи, 1 жовтня 2017 р. в Каталонії проведено референдум на який винесено наступне питання: «Чи хочете ви, щоб Каталонія була незалежною державою у формі республіки?» Результатами цього референдуму стала підтримка незалежності Каталонії не менше 90% учасників. Явка, за офіційними даними Каталонії, становила 42,3%. Проти незалежності ж висловилися близько 7,83% учасників референдуму, але справжні противники незалежності та виходу регіону зі складу Королівства Іспанія просто бойкотували даний референдум [23].

Король Іспанії Філіпе VI та прем'єр-міністр Іспанії Маріано Рахой офіційно визнали референдум в Каталонії нелегітимним. Слідом за заявами офіційної влади Королівства Іспанія референдум в Каталонії не визнала жодна країна ЄС, а також й Україна [22].

Новий виток ескалації сепаратистських настроїв в Каталонії відбувся 20 жовтня 2019 року, коли Верховний суд Іспанії виніс вирок організаторам каталонського референдуму, засудивши їх від 13 до 9 років позбавлення волі. Головними обвинуваченими стали Карлос Пучдемон та Оріол Жункерас, які й отримали найбільший термін за ґратами. Дане рішення Кримінальної палати Верховного суду Іспанії було неоднозначно сприйнятим різними верствами населення в Каталонії. Прихильники незалежності регіону одразу ж вийшли на вулиці з масовими протестами, які подекуди переростали у сутички з поліцією. Наслідком протестів став арешт близько 50 його учасників, а також незгодні з рішенням Верховного суду Іспанії заблокували один із найбільших аеропортів не лише Іспанії, а й Європи в місті Барселона Ель-Прат [23].

Можна стверджувати, що останні події в даному регіоні мають важливе значення для внутрішньої політики Іспанії на сучасному етапі. Політичне середовище в Королівстві потребує консолідованості зусиль всіх сторін конфлікту для виходу з нього.

Під виходом з конфлікту розуміється повне або часткове зняття конфліктної ситуації, в результаті якого якщо і не знімається основне протиріччя, що породило конфлікт, то, по крайній мірі, досягається відносний компроміс [11].

Якщо говорити конкретно про Іспанію, то вирішення етнополітичних конфліктів залишається її внутрішньою справою, від вирішення якої залежить подальший державний розвиток Королівства Іспанія [17].

Теоретично не можна виключати розрив окремих регіонів з Іспанією. При цьому слід мати на увазі, що внутрішні і міжнародні умови не сприяють розвитку такого сценарію. Правові норми ЄС не передбачають вступу в нього окремих регіонів, які захочуть відокремитися від країн-членів [10].

Не слід забувати і про те, що процес європейської інтеграції, що супроводжується скасуванням кордонів, створенням єдиного ринку товарів, капіталів і послуг, розширенням компетенції наднаціональних органів, працює проти націонал-сепаратизму [7].

За наявними оцінками, наслідками сецесії та виходу Каталонії з ЄС стануть масова втеча з регіону капіталів, передислокація частини підприємств, втрата багатьох десятків тисяч робочих місць, великі витрати, пов'язані зі створенням нових державних структур і нової валюти, загальне зубожіння населення, погіршення відносин каталонців з іншою частиною населення Іспанії (за винятком націоналістично налаштованих груп). Вкрай важливо і те, що більшість населення регіону не хоче рвати відносини з Іспанією [10].

У найближчі роки значно ймовірнішим видається інший сценарій: збереження статус-кво або модифікація юридичних статутів автономій в рамках діючої конституції. Відносини між центром і регіонами будуть розвиватися в зафіксованій конституцією логіці єдиної іспанської нації і неподільності її суверенітету. При такому сценарії центральної влади доведеться постійно мати справу з проявами сепаратистських настроїв частини еліт і населення автономій, стимульованими обстановкою глобальної економічної кризи, боляче вдарить по Іспанії. Протидією сепаратистським прагненням може служити активна політико-пропагандистська діяльність, яка доводить переваги життя в багатолікій демократичній Іспанії і пояснює, що сецесія – процес вкрай болючий для численних груп населення регіонів, що зважилися на такий крок [16].

Думки громадськості про майбутнє можливої незалежної Каталонії дуже неоднозначні. Однією з найбільш спірних тем став той же самий економічне питання. З одного боку Каталонія буде розпоряджатися своїми національними ресурсами сама. Однак різні експерти не виключають негативного розвитку подій для каталонської економіки в разі відокремлення від Іспанії [18].

Так, засновник і колишній депутат Народної партії Іспанії Мануель Міліан заявив, що в разі незалежності Каталонія може втратити 80% маленьких і середніх підприємств [20].

Можливих шляхів вирішення каталонської проблеми декілька. Перший варіант – реформу конституції, яку пропонують соціалісти.

З юридичної точки зору, це найбільш прийнятний вихід із ситуації. Відповідно до чинного Основного закону, Іспанія – це держава автономій, в якому центральна влада делегує певну частину повноважень місцевій владі; іншими словами, суверенітет йде зверху вниз. Якщо Іспанія стане федеративною державою, в яку вільно входять різні області, які мають право в тому числі і на вихід зі складу країни, то держава буде отримувати суверенітет від них, тобто він буде йти знизу вгору. Таку реформу, очевидно, підтримають і інші «історичні національності» Іспанії – галісійці, баски, валенсійці, балеарці та андалузці [13].

На другому варіанті – проведення референдуму – на цьому наполягають відразу кілька каталонських політичних партій. Але тут виникає одна велика складність: а як, власне, повинен формулюватися питання, яке виноситься на референдум? Найбільш рішуче налаштовані політики говорять, що питати треба «чи хочете ви незалежності від Іспанії?», але їх формулювання підтримують далеко не всі. Більш помірковані кола

пропонують поцікавитися у громадян, чи хочуть вони зберегти або змінити нині діючу модель іспанського держави [20].

Третій варіант відстоюють деякі кола. Він полягає в тому, щоб Каталонія залишилася в складі Іспанії, але отримала особливі права в податковій, освітній та культурній сферах, а також мала власне представництво в міжнародних організаціях. Крім того, прихильники «третього шляху» наполягають на необхідності такої зміни Конституції, яке дозволить винести на референдум питання про майбутнє Каталонії [10].

Отже, вирішення етнополітичного конфлікту в Королівстві Іспанія залежить від консолідованості всіх політичних сил, а також від прагнення місцевого населення. Варто добре вивчити та проаналізувати всі можливі наслідки від отримання незалежності даними областями. Складність вирішення міжетнічного конфлікту полягає у відсутності єдності усередині каталонського націоналістичного руху. Незважаючи на існуючі чинники, стримуючі сепаратистські настрої в Іспанії, такі як: сучасні загальноєвропейські процеси інтеграції і суттєве розмивання культурно-етнічних основ каталонців у зв'язку з хвилями імміграції з інших іспанських областей, все ж націоналізм в його проявах є домінуючою силою в Каталонії.

Існуючі протиріччя, розбрати і конфлікти між периферією і центром, між титульною нацією і національними меншинами є невід'ємною частиною політичного життя будь-якої країни. І головна мета, очевидно, полягає не в усуненні цих протиріч, а, в створенні реальних умов для того, щоб вони, в міру можливості, не переростали в гострі або затяжні конфлікти.

1. Бураков Ю. В., Кипаренко Г. М., Мовчан С. П. Всесвітня історія: новітні часи. Вид. 5-ге, виправл. та доповн. К.: Генеза, 2006. С. 387.
2. Зовнішня політика Іспанії на початку XXI ст. [Текст]: моногр./ К.О. Федорова 2014.С.17
3. Кардаш П. Федеративний устрій та сепаратизм у Європі: чи існує зв'язок? Інтернет-журнал. 2012. С.14. URL: http://polis.oa.edu.ua/assets/files/kardash/-----_.pdf
4. Маруховська-Картунова О. Етнополітичні протести та повстання в контексті західної етнополітичної конфліктології. *Етнополітичні конфлікти : інтернет-журн.* 2013. Вип. 8. [34 с.]. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59785/09-Marukhovska-Kartynova.pdf?sequence=1>
5. Ткач В. Націоналістичні та сепаратистські рухи Іспанії. Сучасний стан. *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* Вип. 95 (частина I). 2011. С.57. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/837/792>
6. Аникеева Н.Е. Испания – государство автономий в объединенной Европе *Современная Европа.* 2007. № 2. С. 97.
7. Кожановский А.Н. Кто населяет «баскские провинции» Испании? (территориальный и этнический аспект «баскского вопроса»). *Общественные науки и современность.* 2011. № 6.С.24
8. БіБіСі Новини. Україна. Іспанія не дозволила Каталонії провести референдум про незалежність. 2013. URL: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/news_in_brief/2013/09/130915_or_catalonia_referendum.shtml
9. Голос України в Іспанії. Нелегальна міграція: Нелегальна Імміграція в Європі. 2008. URL: http://ukrainaspain.ucoz.ua/index/nelegalna_immigracija_v_evropi/0-34
10. Європейська правда.: Референдум в Каталонії: міф про розпад Іспанії. 2014. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/experts/2014/11/10/7027619/>
11. Іманбукс. Основи етнополітики.: Форми, способи регулювання етнополітичних конфліктів. 2010. URL: http://imanbooks.com/book_441_page_178
12. Constitucion Espanola. Madrid. 2005. P. 94.

13. Kristiina Tambets et. al. (2004) The Western and Eastern Roots of the Saami – the Story of Genetic «Outliers» Told by Mitochondrial DNA and Y Chromosomes. The American Journal of Human Genetics, 74(4): 661– 682.
14. Maca-Meyer N., A. M. González, J. M. Larruga, C. Flores, V. M. Cabrera (2001) Linajes mayores del genoma mitocondrial trazan antiguas expansiones humanas. BMC Genetics, 2: 13.
15. Moran S. PNV–ETA: Historia de una relacion imposible. Madrid, 2004.p.19.
16. Suarez-Zuloaga I. Vascos contra vascos. Una explicacion ecuanime de dos siglos de luchas. Barcelona, 2007.p.115.
17. ABC. Pais Vasco. [Electronic resource]: Elecciones al Parlamento Vasco 2016. URL: <http://www.abc.es/espana/pais-vasco/>
18. BBC News. Europe: Spain to block Catalonia independence referendum. 2013. URL: <http://www.bbc.com/news/world-europe-25353086>
19. El Confidencial. Pais Vasco. Cuando el Pais Vasco se unió a Castilla: los hábiles señores de Vizcaya. 2013. URL: http://blogs.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/empecemos-por-los-principios/2013-12-28/cuando-el-pais-vasco-se-unio-a-castilla-los-habiles-senores-de-vizcaya_70686/
20. SWI. Swissinfo.ch Spagna: Catalogna domenica al voto su indipendenza. 2009. URL: <http://www.swissinfo.ch/ita/tutte-le-notizie-in-breve/spagna--catalogna-domenica-al-voto-su-indipendenza/7885252>
21. Tremlett, Giles (November 2017). «Who is the real bad guy?» Spain's political game in Catalonia". Newstatesman. Retrieved.– 30 June 2018. URL: <https://www.newstatesman.com/2017/11/who-real-bad-guy-spain-s-political-game-catalonia>
22. «Why the referendum on Catalan independence is illegal». The Economist. London, UK. 26 September 2017. URL: <https://www.economist.com/the-economist-explains/2017/09/26/why-the-referendum-on-catalan-independence-is-illegal>
23. Opinion Studies Center. Generalitat de Catalunya. 2017. URL: <https://archive.ph/20130628062823/http://ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/estudis/categories/llistaCategoria.html?colId=3&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica>

References

1. Burakov Yu. V., Kyparenko H. M., Movchan S. P. (2006) Vsesvitnia istoriia: novitni chasy.[World History: Recent Times]. Vyd. 5-te, vypravl. ta dopovn. K.: Heneza. S. 387 [in Ukrainian].
2. Zovnishnia polityka Ispanii na pochatku XXI st.[Foreign Policy of Spain in the early XXI century] [Tekst]: monohr./ K.O. Fedorova 2014.S.17 [in Ukrainian].
3. Kardash P. (2012) Federatyvnyi ustroi ta separatyzm u Yevropi: chy isnuie zv'iazok?[The federal system and separatism in Europe: is there a connection?] Internet-zhurnal. 2012. S.14. URL: http://polis.ua.edu.ua/assets/files/kardash/-----_.pdf [in Ukrainian].
4. Marukhovska-Kartunova O. (2013) Etnopolitychni protesty ta povstannia v konteksti zakhidnoi etnopolitychnoi konfliktolohii [Ethno-political protests and uprisings in the context of Western ethno-political conflict] [Elektronnyi resurs] Etnopolitychni konflikty : internet-zhurn. 2013. Vyp. 8. [34 s.]. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59785/09-Marukhovska-Kartunova.pdf?sequence=1>[in Ukrainian].
5. Tkach V. (2011) Natsionalistychni ta separatystski rukhy Ispanii. Suchasnyi stan. [Spain's nationalist and separatist movements. Current state.] Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn. Vyp. 95 (chastyna I). S.57. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/837/792> [in Ukrainian].
6. Anykeeva N.E. (2007) Yspaniya – hosudarstvo avtonomyi v ob'edynennoi Evrope [Spain is a state of autonomy in a united Europe] Sovremennaia Evropa. 2007. № 2. S. 97 [in Russian]
7. Kozhanovskyi A.N. (2011) Kto naseliaet «baskskye provyntsyy» Yspanyy? (territoryalnyi y etnycheskyi aspekt «baskskoho voprosa») [Who inhabits the «Basque provinces» of

Spain? (territorial and ethnic aspect of the «Basque issue»)] *Obshchestvennye nauky y sovremennost*. 2011. № 6.S.24 [in Russian]

8. BiBiSi Novyny. Ukraina: Ispaniia ne dozvolyla Katalonii provesty referendum pro nezalezhnist.[Spain has not allowed Catalonia to hold a referendum on independence.] 2013. URL: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/news_in_brief/2013/09/130915_or_catalonia_referendum.shtml [in Ukrainian].

9. Holos Ukrainy v Ispanii. Nelehalna mihratsiia. Nelehalna Immihratsiia v Yevropi. [Illegal Immigration in Europe.] 2008. URL: http://ukrainaspain.ucoz.ua/index/nelegalna_immigracija_v_evropi/0-34 [in Ukrainian].

10. Ievropeiska pravda.: Referendum v Katalonii: mif pro rozpad Ispanii. [The referendum in Catalonia: the myth of the collapse of Spain.] 2014. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/experts/2014/11/10/7027619/> [in Ukrainian].

11. Imanbuku. Osnovy etnopolityky.: Formy, sposoby rehuliuвання etnopolitychnykh konfliktiv. [Forms, ways of regulating ethno-political conflicts.] 2010. URL: http://imanbooks.com/book_441_page_178 [in Ukrainian].

12. Constitucion Espanola. Madrid. 2005. P. 94.

13. Kristiina Tambets et. al. (2004) The Western and Eastern Roots of the Saami – the Story of Genetic «Outliers» Told by Mitochondrial DNA and Y Chromosomes. *The American Journal of Human Genetics*, 74(4): 661– 682.

14. Maca-Meyer N., A. M. González, J. M. Larruga, C. Flores, V. M. Cabrera (2001) Linajes mayores del genoma mitocondrial trazan antiguas expansiones humanas. // *BMC Genetics*, 2: 13.

15. Moran S. PNV–ETA: Historia de una relacion imposible. Madrid, 2004.p.19.

16. Suarez-Zuloaga I. Vascos contra vascos. Una explicacion ecuanime de dos siglos de luchas. Barcelona, 2007. p.115.

17. ABC. Pais Vasco.: Elecciones al Parlamento Vasco 2016. URL: <http://www.abc.es/espana/pais-vasco/>

18. BBC News. Europe: Spain to block Catalonia independence referendum. 2013. URL: <http://www.bbc.com/news/world-europe-25353086>

19. El Confidencial. Pais Vasco.: Cuando el Pais Vasco se unió a Castilla: los hábiles señores de Vizcaya. 2013 URL: http://blogs.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/empecemos-por-los-principios/2013-12-28/cuando-el-pais-vasco-se-unio-a-castilla-los-habiles-senores-de-vizcaya_70686/

20. SWI. Swissinfo.ch: Spagna: Catalogna domenica al voto su indipendenza. 2009. URL: <http://www.swissinfo.ch/ita/tutte-le-notizie-in-breve/spagna--catalogna-domenica-al-voto-su-indipendenza/7885252>

21. Tremlett, Giles (November 2017). «Who is the real bad guy?» *Spain's political game in Catalonia*". *Newstatesman*. Retrieved. – 30 June 2018. URL: <https://www.newstatesman.com/2017/11/who-real-bad-guy-spain-s-political-game-catalonia>

22. «Why the referendum on Catalan independence is illegal». *The Economist*. London, UK. 26 September 2017. URL: <https://www.economist.com/the-economist-explains/2017/09/26/why-the-referendum-on-catalan-independence-is-illegal>

23. Opinion Studies Center. Generalitat de Catalunya. 2017. URL: <https://archive.ph/20130628062823/http://ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages/estudis/categories/lListaCategoria.html?colId=3&lastTitle=Bar%F2metre+d%27Opini%F3+Pol%EDtica>

Stetsiuk Nataliia, Sheketa Mariana. The history and origins of separatism in Catalonia

The article studies the causes of the emergence and development of separatist sentiment in Catalonia. On the basis of scientific analysis of historical and legal material, the genesis and evolution of Catalan separatism were objectively considered, the main shortcomings and contradictions on the way to resolving ethnic conflict in the region were highlighted.

There aren't almost any mono-ethnic states in the world today, it is quite fair to say that the multiethnic composition of any country's population is a potential threat to its national security, requiring a well-considered and far-sighted national ethno-national policy.

Spain is a bright example of the interaction and confrontation of two trends of state and ethnic nationalism. The power of ethnic nationalism and separatism is easily understood not only by cultural and historical factors, but also by the high level of economic development of the Spanish regions. The economically favorable area of Catalonia is increasingly fueling the issue of independence from the Kingdom of Spain. The referendum on Catalonia's independence and further events in the region indicate that the issue of nationalism and separatism poses a serious urgency not only on the territory of the Kingdom of Spain, but also poses a serious threat to all European security.

The complexity of resolving the interethnic conflict is the lack of unity within the Basque nationalist movement. Despite the existing factors holding back separatist sentiment in Spain, such as: modern pan-European integration processes and the significant erosion of Basque cultural and ethnic foundations in connection with waves of immigration from other Spanish regions, yet nationalism is dominant in Catalonia. The resolution of ethno-political conflicts in the Kingdom of Spain depends on the consolidation of all political forces and the aspirations of the local population. Spain's foreign policy is quite multi-vector and is developing in different directions. In the 21st century, Spain has positioned itself as a country that actively strives for cooperation in all areas and declares its readiness to fight for the European values and human rights that have become the basis of its international policies.

Key words: *ethno-political conflict, separatism, nationalism, disintegration, self-determination, autonomy.*